

# ਬਿੱਸਾ

## ਪਾਗੁੜਾ ਅਤੇ ਪੁਰਿਹਤੀ

ਬਿੱਸਾ ਕੀ ਹੈ? ਬਿੱਸਾ ਅਰਥੀ ਤਾਮਾ ਦਾ ਸੁਖ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਬਗਈ' ਜਾਂ 'ਫਾਰਤ'। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ 'ਬਿੱਸਾ' ਫਾਰਸੀ ਬਣਿਆ ਹੈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਉਪਜਿਆ। ਫਾਰਸੀ ਵਿੱਚ 'ਬਗਈ' ਦਾ ਅਰਥ 'ਬਿੱਸਾ' ਜਾਂ 'ਫਾਰ' ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ 'ਮਸਤੀ' ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਿਆ ਵਿੱਚ ਰਬੀ 'ਬਗਈ' ਜਾਂ 'ਫਾਰਤ' ਹੈ 'ਬਿੱਸਾ' ਜਾਂ ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਬਣੀ ਜਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਆਖਤ ਹੈ।

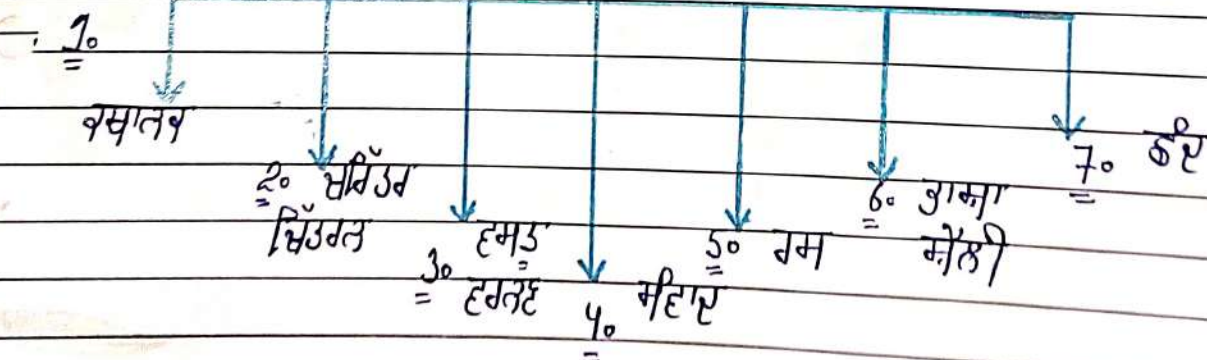
ਪੁਰਿਹਤੀ :- ਅਸਲ ਵਿੱਚ 'ਬਿੱਸਾ' ਸੰਬੰਧਤ ਕੁਝ ਮਾਗੀਆਂ ਮਾਹਿਤਕ ਕੰਠਾਵਲਾਂ ਦਾ ਸੁਖ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਮਾਂ-ਬਾਪ' ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਆਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮਾਂ ਨਾਲ ਇਹੋ ਚਾਰਜ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਸਾ ਮਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀਆਂ ਬਿੱਸੇ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਫਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਫਾਰ' ਅਤੇ 'ਬਿੱਸੇ' ਵਿੱਚ ਸੁਖੀ ਸਾਂਝ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ 'ਬਗਈ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਚਾਰਜ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਦੋ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ 'ਫਾਰ' ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ 'ਫਾਰ' ਨੂੰ ਉਹ ਦੋ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ 'ਬਿੱਸਾ' ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਅਤੇ ਬਿੱਸੇ ਦੀ ਪਾਗੁੜਾ ਵਿੱਚ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, "ਬਿੱਸਾ ਉਹ ਲੰਮੀ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿੱਸੇ ਨਾਲਿਓ ਤੇ ਨਾਲਿਓ ਦੀ ਚੋਖੇ ਚੋਖੇ ਜਾਂ ਫਾਰਤ ਦਾ

# Notes

ਮਹਿਮਬਰ ਵਰਗ ਹੁੰਦਾ।" ਚੰਡ ਵਿਘਾਨਾਂ ਨੇ ਚਾਉਣੀਆਂ ਵਿੱਚ  
 ਰਬੀ ਜੰਗਾਂ - ਕੋਧਾਂ ਭਰਪਰ ਟੀਰ - ਰਮੀ ਰਬਰਾਂ ਨੂੰ 'ਵਾਰ'।  
 ਮੀਨਿਕਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸਰੀਆ ਰਾਈ ਵਾਲੀ ਰਹਿਤਾਂ ਨੂੰ, 'ਰਿੱਮੇ'।  
 ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਿੱਮੇ ਵਿੱਚ ਵਾਰ ਨਾਲ ਅਟਰਾਵਾਂ ਦੀ ਬੁਲਤਾ  
 ਤੇ ਇਸਬਰ ਵਧੇ ਹੋਏ ਹੋਏ ਹੋਏ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਲਸਕਰ ਬੀਤ- ਜੋੜਿਆਂ  
 ਦੀ ਬੀਤ- ਰਾਈ ਨੂੰ ਗਾਇਨਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯਜ਼ਾਈ ਵਿੱਚ 'ਗੀਰ - ਗੰਢ'  
 'ਮੈਂਗਣੀ ਮਗੀਵਾਲ' ਅਤੇ 'ਮਿਰਜਾ ਮਾਠਿਆਂ' ਦੀ ਬੀਤ- ਰਾਈ  
 ਵਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰਿੱਮੇ ਰਬੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੁੱਛ ਰਿੱਮੇ 'ਪਰਲ  
 ਭਗਤ' ਆਇ ਜੋਗੀਆਂ ਜਾਂ ਭਗਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ,  
 ਅਰ ਇਹ ਵੀ ਬੀਤ ਰਾਈ ਤੋਂ ਬਾਲੀ ਰਹੀ ਹਨ। 'ਪਰਲ ਭਗਤ' ਦੇ  
 ਰਿੱਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਈ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਪੁਰਲ ਨਾਲ ਇਸਰੀ ਦੀ ਰਬਾ ਦਾ  
 ਵਰਗ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

## ਰਿੱਮੇ ਦੇ ਤੱਤ

ਰਿੱਮੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਤੱਤ ਤੇ ਕੁੱਝ (7) ਤੱਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।



ਇਸਾਂ ਦਾ ਇਸਬਰ ਪਰਲ ਵਰਗ ਵੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿੱਮੇ  
 ਦਾ ਵਰਗ ਪੁੱਛ ਇਸ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

Notes

1. ਵਸ਼ਾਨੁਕ :

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਲੋਕ ਬੁਝਲਿਤ  
 ਕਾਲਪਨਿਕ ਜਾਂ ਯਸ਼ਾਸ ਘਟਨਾ ਜਾਂ  
 ਵਸ਼ਾ ਲਈ ਜਾਂ ਮਕਰੀ ਹੋਂਦ  
 ਵਿੱਚੋਂ ਹਾ ਖਾਰੰਡ ਮੰਗਲਾ ਖਰੜ ਜਾਂ ਹਮਦ ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਹੈ।  
 ਨਾਇਬ ਨਾਇਬ ਹਾ ਜਲਮ

↓  
 ਮੰਗਲਾ ਨਾਲ ਬੁਝਾਇਤ ਹੋਣਾ

↓  
 ਬੁੱਧ ਵਿੱਚ ਖੋਂ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਥੰਪਣਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ

↓  
 ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਰੁਕਾਵਟ ਖੌਣੀ

↓  
 ਵਿਭੇਜਨਾ → ਹੋਈ ਦੁਆਰਾ ਵੀਤੇ ਵੰਮ

2. ਖਾਰੰਡ ਬਿੱਤਰਫ :

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਖਾਤਰ  
 ਹੋਏ ਹਨ। ਖਰ ਵਧੇ - ਵਧੇ ਗੋਬੀ  
 ਖਾਰੰਡੀਆਂ ਹਾ ਸਾਗ ਲੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- ★ ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ ਕੋਈ ਦੋ ਖਾਤਰ
- ★ ਨਾਇਬ / ਨਾਇਬ ਹਾ ਸੁਖੀ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਹੈ।
- ★ ਨਾਇਬ ਅਤੇ ਨਾਇਬ ਦੋਵੇਂ ਵੱਧੇ ਮੋੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।
- ★ ਨਾਇਬਦਾ ਵਾਗੀ ਤਬੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗੀਰ, ਮੱਸੀ ਨ ਮਾਹਿਯਾ ਹਾ ਖਾਤਰ  
 ਖਾਰੰਡੀਆਂ ਨਾਲ ਵਗਾਵਤ ਵਗਦਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਦਸਤ ਦਰਦ :- ਕਿਰਤਾਂਤਰ ਕਾਇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿੱਥਾ ਕਾਇ ਇੱਥੋਂ ਕਈ ਸੁਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਮਦਾਂ, ਹਮਦਾਂ, ਵਿਕਾਰ ਸਾਈਆਂ ਜੋਗਾਂ ਯੋਧਾਂ ਕਾਇ ਦਾ ਦਰਦ ਹੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਮਲੀ ਉਸਦੀਰ ਕਾਤੇ ਸਾਮਣੇ ਕਾਉਂਦੀ ਹੈ।  
 ਦਸਤ ਦਰਦ ਲੰਮਾ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

4. ਸੰਦਾਹ :- ਵਿੱਥਿਆਂ ਇੱਥੋਂ ਖਾਤਰਾਂ ਦੇ ਕਾਯਮੀ ਹਾਗਤਾਲਾਖ ਦੀ ਹੋਂ ਹੋਣ। ਇਸ ਕਾਲ ਵਿੱਥੇ ਇਲਖਮਯ ਹੋਂ ਹੋਣ। ਕਥਾਕਰ ਕੰਗੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ ਕਤੇ ਖਾਤਰਾਂ ਦੀ ਸਰੋਦਸਾਂ ਕਾਰੇ ਖਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

5. ਜੁਮ :- ਵਿੱਥਿਆਂ ਇੱਥੋਂ ਵੱਧੇ ਤਾਂ ਵਿਥੇ ਕਾ ਵਿਥੇ ਕੁਯ ਦੇ ਇੱਥੋਂ ਸਾਤੇ ਹਮਾਂ ਦੀ ਹੋਂ ਇਸ ਖੋਂਦੀ ਹੈ ਖਰ ਕੁਯਾਨਤਾ, ਸਿੰਗਾਰ, ਕੁਰਦ ਕਤੇ ਵੀਰ ਹਮਾਂ ਦੀ ਹੈ।

6. ਫੰਦ :- ਵਿੱਥਿਆਂ ਇੱਥੋਂ ਫੰਦ ਜਿਕਾਦਾ ਕੁਕਾਰ ਦੇ ਕੀ ਹੋਂ ਗਏ ਹੋਣ। ਲਗਭਗ ਸਾਤੇ ਵਿੱਥਾਕਾਰ ਕੇ ਕਾਯਦੀ ਕੁਚਲਾ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਫੰਦ ਦਰਤਿਆ ਹੈ। ਫੰਦੀਆ, ਖੋਂ, ਸਦ, ਕਲੀ ਕਤੇ ਕਾਇ ਫੰਦ ਦਰਤੇ ਗਏ ਹੋਣ।  
 ਜਿਕਾਦਾਤਰ ਵਿੱਥਿਆਂ ਇੱਥੋਂ ਖੋਂ ਫੰਦ ਦੀ ਕੁਯਾਨਤਾ ਹੈ।

## 7. ਗੁਰਮਤਿ - ਸੁੱਚੀ :

ਰਿੱਗਾਗਾਂ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬੁਠਾਹਿਤ ਹੀ ਹਨ; ਕੁੱਝ ਵਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਵਧੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ।

ਜਿਸਦਾਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਵੇਦਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ।  
ਵਾਕਿਆਂ, ਅਰਥਾਂ, ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਬੁਠਾਵ ਹੈ।

ਸੁੱਚੀ : ਹੋ ਸੁਫਲ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਵਿਸਤਾਰ ਵਾਲੀ, ਸੰਖੇਪ ਵਾਲੀ

## ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੁਫਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਵਿੱਚੋਂ ਪੱਥਰ ਤੋਂ : ਵਿੱਚੋਂ ਪੱਥਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਵਧੀ ਸੁਫਲ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ।  
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਇਸ ਸੁਫਲ ਹਨ -

## 1. ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਵਿੱਚੋਂ :

ਵਧੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਅੰਤਰਾਲਾਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਭੀ ਵਧੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਦਾ ਵਰਤਣ ਵੀ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ : ਜਿਵੇਂ -  
ਮੀਆਂ ਮੀਆਂ ਵਜੋਂ ਦਾ 'ਮੈਂ-ਉਲ ਮਲਕ' ਤੇ ਇਸਦਾ ਵਜੋਂ ਦਾ 'ਵਿੱਚੋਂ ਮਾੜਾ ਵਰਤਿਆ'।

### 3. ਸਖਾਂਤ ਵਿੱਚੋਂ:

ਬਣੀ ਵਿੱਚਿਅਾਂ ਵਿੱਚ ਏ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਏ ਰਮਾਂਮ  
ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਕ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਕੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ  
ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਏ ਮੌਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ; ਜਿਥੇ - ਸੁਖਵਲ  
ਏ 'ਗੈਰ'।

### 4. ਦੁਖਾਂਤ ਵਿੱਚੋਂ:

ਦੁਖਾਂਤ ਵਿੱਚਿਅਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਏ  
ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਨਾਂ ਏ ਮੌਲ ਦੁਖਵਾਲੀ  
ਗਈ ਤੇ; ਜਿਥੇ - ਸੱਸੀ ਪੁੱਤ, ਮੋਹਣੀ ਮੋਹੀਵਾਲ, ਮਿਰਜਾ - ਸਾਹਿਬਾਂ  
ਤੇ ਫਾਕਸ ਕਾਏ ਏ 'ਗੈਰ'।

### 5. ਗੁਜਿਅਾਂ ਏ ਵਿੱਚੋਂ:

ਬਣੀ ਵਿੱਚਿਅਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਜਿਅਾਂ ਏ  
ਜੀਵਨ ਤੇ ਏ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ; ਜਿਥੇ ਗੁਜਾ  
ਭਰਖੀ ਏ ਵਿੱਚਿਅਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਜਿਅਾਂ ਏ  
ਗਿਠੇਠਾਗਾਂ ਏ ਜੀਵਨ ਤੇ ਵਿੱਚਿਅਾਂ ਏ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ;  
— ਜਿਥੇ 'ਸੁਗਤ ਭਗਤ ਏ ਵਿੱਚਿਅਾਂ'। ਇਨਾਂ ਵਿੱਚਿਅਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚਿਅਾਂ  
ਮਤ ਏ ਏ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਜਾਂ ਮਤ ਕਾਰੇ ਕੱਢੀ  
ਯਾਈ ਗਈ ਤੇ।

### 6. ਸਰੋਕਲਯਿਤ ਵਿੱਚੋਂ:

ਬਣੀ ਵਿੱਚਿਅਾਂ ਏ ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚਿਅਾਂ ਏ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ  
ਕਲਯਿਤ ਤੇ ਤੇ ਉਨਾਂ ਏ ਪਾਤਰ ਅਮਲ - ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ  
ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਘਟੀ। ਗੈਰ - ਗਾਂਢਾ, ਮੋਹਣੀ ਮੋਹੀਵਾਲ, ਲੋਲਾ -  
ਮਜ਼ਰੀ, ਪੁਸ਼ਟ - ਜਲੋਧਾਂ ਯਾਈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚਿਅਾਂ ਏ ਤੇ, ਜਿਨਾਂ

# Notes

ਈਆਂ ਕਾਣੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਨਹੀਂ; ਸਗੋਂ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਜੋਰ ਤਾਲ ਹੀ ਘੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ; ਜਿਥੇ - ਸਾਗੇ ਨਾਮ ਆਇ।

## ਕਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪੱਥ ਤੋਂ

ਯੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਈਆਂ ਕਾਣੀਆਂ ਯੰਜਾਬੀ, ਭਾਗਤੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਈਆਂ ਕਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਲਪਨਾ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਇਸ ਬਰਾਬਰ ਵੀਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

## 1. ਯੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂਆਂ ਕਾਣੀਆਂ

ਧੜਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਚਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਜ ਵੀਡੀ ਗਿਨਾ ਜਾਂਦੇ -

1. ਗੀਰ-ਗਾਂਢੇ  
ਦਾ ਯਗ  
ਵਿੱਚ

2. ਮਿਰਜਾ  
ਮਾਠਿਆ  
ਦਾ ਯੱਧਾ  
ਵਿੱਚ

3. ਮੋਹਣੀ ਮਹੀਵਾਲ  
ਦਾ ਯਗ  
ਵਿੱਚ

4. ਮੱਠੀ ਖੰਡੇ  
ਦਾ ਵਿੱਚ

## 2. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਣੀਆਂ

ਕਾਣਤ ਤੋਂ ਵਾਹਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਧਿਨਾਵ-ਕਾਣੀਆਂ ਵਾਧੂਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੰਜਾਬੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਣੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮਾਨਦੇ ਜਾਂਦੇ।

Notes

→ ਯਮਹ - ਜਲੇਖਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

→ ਲੋਕਾ - ਮਜ਼ਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀ

→ ਮੋਹ - ਉਲ - ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

→ ਸਾਹ ਵੀਗਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

→ ਗਤਕਤਾਈ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

3. ਤਾਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਤਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਮਿਥਿਕਾਮ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਵੀ ਵਧੀ ਵਿੱਚੋਂ ਯੋਜਨਾਵੀ ਤੇ ਕੁੱਝ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਇਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹਨ -

- ★ ਨਲ ਅਮਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ
- ★ ਗਜ਼ਾ ਭਰਖਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ
- ★ ਰੁਯ-ਵਸੰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ
- ★ ਗਜ਼ਾ ਰਮਾਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

4. ਕਲਪਨਾਮਈ ਵਿੱਚੋਂ

ਵਧੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਇਹ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਫ਼ਲਕਾਗ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

- ★ ਪੇਗੋ ਨਾਹ,
- ★ ਸਾਮੋ ਨਾਹ,
- ★ ਜਾਕਾ ਕੁਤਾਈ ਆਦਿ।



Notes

ਸਿੱਖਾਂ

ਉਥੇ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੇ ਤੇ ਆਸੀਂ ਵੀ  
 ਮੂਲੇ ਜਾਂ ਜਿ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਆਖੀ ਵਧੀਕਾਂ  
 ਈ ਆਖੀ ਆਪਣੇ ਜੋ ਇਹ ਕਾਰਨ ਵੀ ਜੋ ਵਿ  
 ਵਧੀ ਆਖੀ ਵਿੱਚਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖ  
 ਵਾਂਗ ਆਖੀ ਤਾਇਕਾ ਕੇ ਈ ਵਾਰੁ ਤੇ ਸੁੱਖ -  
 ਆਖੀਕਾਂ ਤਾਲ ਸੁੱਖਿਯ ਜੇ ਜਨਾ ਲਿਕਾਂ ਈਕਾਂ  
 ਸੁੱਖ - ਵੇਚਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਜੀ ਤਾਇਕਾ ਧਾਰੇ ਜਾਇਕਾ  
 ਜਾਂਦਾ ਜੀ